

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 20.000.—; pentru particulari Lei 5000.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 3000.—; Abonament de sprijin Lei 50.000.—. În străinătate Lei 10.000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 200.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliciu**

SUMARUL: I. Lupaș: Intre Sibiu și București. — I. Gârbacea: „Masa studenților”. — Dela „Solidaritatea”: Impozitele pe salarii. — Banca Centrală pentru Industrie și Comerț s. a., Cluj: Prospect de emisiune. — „Albina”, institut de credit și de economii, Sibiu: Prospect de emisiune.

Intre Sibiu și București

Sibiul a fost odinioară *capitala Statului Transilvan*, iar *Bucureștii* a devenit, în timpul domniei lui Vlad Țepeș, „cetatea de scaun”, una dintre cetățile de scaun ale Țării Românești din Sudul Carpaților. *)

Intre aceste două importante centre culturale, de o latură a Munților și de cealaltă, pare să fi dăinuit câțiva timp un fel de emulațiune cu privire la afirmarea românismului ca putere de viață, creatoare de așezăminte cu durată seculară.

În lumina documentelor istorice, cunoscută până în timpul de față, întâietatea cronologică revine Sibiului, în preajma căruia se ivește la 1210 cea dintâi unitate de oaste românească, unde se face pe la 1370 amintire de preot român plătit din vistieria orașului cu 4 fiorini — *item 4 fl. propinatos sacerdoti valahali* **) și a văzut lumina tiparului la 1544 cea dintâi carte româ-

nească, *) unde s'au făcut cele dintâi pregătiri la 1789 pentru tipărirea unei gazete săptămânale pe seama țaranului român și s'a proiectat, la 1795, înființarea celei dintâi *Societăți filosofice a Neamului Românesc*, **) unde s'a inaugurat la 1861 cea dintâi *Asociațiune culturală românească* și cu 6 ani mai târziu cea dintâi *Societate a meseriașilor români*. ***)

Nu este deci mirare, că tot Sibiului i-a fost rezervată întâietatea cronologică și în privința organizării financiare-bancare a Românilor, cari au reușit să înființeze și să organizeze aci, pe temelii solide, *Banca „Albina”*. Dar această instituție, îndată ce a început a-și simți forța de expansiune înfiripată, a năzuit chiar prin întemeietori să facă o descălecare spre Capitala Țării Românești, în

*) Cf. Ioachim Crăciun, *Catehismul românesc din anul 1544* Sibiu—Cluj, 1945—1946.

**) Cf. Emil Pop, *Societatea Filosofică a Neamului Românesc din Mare Principatul Ardealului* în revista *Transilvania* din Sibiu nr. 1—4 din 1946.

***) Cf. Traian Chirilă, *Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu*, cu o prefață de Emilian Cioran, Sibiu 1946.

*) Cf. I. Lupaș, *Istoria Românilor* ediția a XV-a Sibiu 1944, p. 180.

**) Gustav Seiwert în *Archiv. des Vereines für Siebenbürgische Landeskunde* vol. XI.

felul cum o făcuse nemuritorul Avrigean, Gheorghe Lazăr pe la începutul veacului al XIX-lea. De atunci începuse Capitala Țării Românești să exercite o iresistibilă putere de atracțiune asupra fiilor luminați ai poporului nostru transilvan.

* * *

Pentru pregătirea unei atmosfere prielnice, de neapărată trebuință la înființarea celui dintâi așezământ financiar pur românesc, momentul politic fusese bine ales. După desființarea Statului transilvan, sacrificat de împăratul Francisc Iosif I. pe altarul imperialismului maghiar, prin faimoasa transacțiune dualistă dela 1867, — Românii se desbinară în două direcții politice, Bănățenii încuviințând în adunarea lor națională dela Timișoara, la începutul anului 1869, tactica *activității parlamentare*, iar Ardelenii rostindu-se în conferința ținută în Martie același an, la Mercurea Sibiului, pentru *pasivitate absolută față de parlamentul din Budapesta*. Și unii și ceilalți năzuiau să-și justifice atitudinea prin rezultate pozitive, pe care neizbutind să le obțină pe tărâmul politicii militante, au căutat să le pregătească în domeniul organizării economice-financiare, cu caracter etnic românesc.

Această năzuință progresistă a făcut să se întâlnească pasiviștii Transilvaniei cu activiștii Banatului, de sub conducerea lui Alexandru Mocioni, pe același drum, sprijinind și unii și alții inițiativa circumspectului Visarion Roman pentru înființarea Băncii „Albina” în fosta capitală transilvană, în orașul Sibiu.

Proiectul de statute, înaintat la 3 *Decembrie 1870* ministrului de comerț Iosif Szlávy — numele însuși poate servi un indiciu pentru originea etnică a purtătorului — după oarecari modificări și întregiri fiind admis din partea acestuia, a putut fi prezentat capului încoronat al Țării, care n'a întârziat a-i da înalta aprobare prin decretul din Schönbrunn la 14 *Iunie 1871*. Data aceasta, de nețăgăduită importanță în viața economică-financiară a Românilor din Transilvania și din Banat, merită așezată alături de alte date istorice determinante în viața lor culturală și în cea religioasă, cum erau zilele de 13 *Septembrie 1861*, când același Francisc Iosif încuviințase înființarea „Asociațiunii transilvane” și de 24 *De-*

cembrie 1864, data autografului împărătesc, prin care a fost încununată de izbândă lupta diplomatică a lui Andrei Șaguna pentru restaurarea Mitropoliei ortodoxe. La aceasta s'ar mai putea adăuga și data de 28 *Mai 1869*, când același Francisc Iosif I. a sancționat prin semnătura sa organizațiunea constituțională, atât de sincer democratică, votată de Congresul național-bisericesc din toamna anului 1868 pe seama Românilor transilvani și bănățeni.

Prin aceste din urmă dispoziții împărătești fusese recunoscută Sibiului calitatea de *metropolă culturală-religioasă a Românilor dintre Carpați și Tisa*. Prin cea din Iunie 1871 i se deschidea acum calea să-și asume importanța mistiune de a deveni *cel mai dinamic și cel mai autorizat centru al organizației lor economice-financiare*.

Dacă înaintarea statutelor la guvernul din Budapesta ar fi întârziat încă timp de 3—4 ani, încuviințarea lor ar fi întâmpinat serioase dificultăți inaugurându-se, prin fuziunea partidului deakist cu grupul intoleranților tiszaști bihoreni, o eră foarte puțin prielnică așezămintelor românești de orice categorie. Intervenția talentatului și apreciatului Alexandru Mocioni ar fi putut eventual să fie de oarecare ajutor și la începutul erei tiszaiste.

* * *

Apelul lansat din partea comitetului fondator, în frunte cu marele proprietar Alexandru Mocioni ca președinte, fiind îmbrățișat cu etusiasm din partea tuturor organelor de publicitate ale Românilor din Transilvania și Ungaria, a trezit în părțile bănățene răsuneț mai puternic decât în cele transilvane, unde în deosebi Brașovenii și Sibienii întâmpinară cu vădită îndoială inițiativa lui Visarion Roman. Acesta exprimase teama că în privința numărului de acțiuni o să rămână Transilvania în minoritate față de Banat. La 4 *Decembrie 1871* putea să-l încunoștiințeze însă pe profesorul Ioan Micu Moldovan din Blaj, că din 3000 de acțiuni (à 100 fl.) fuseseră până atunci semnate 2750, ceea ce îl îndreptățea să afirme că a trecut „peste stadiul cel mai greu al întreprinderii” cu atâta succes încât „*străinii ne admiră mult, că am putut reuși în timp așa de scurt*”.

Aceluiași bărbat de încredere îi adresa la 5 Februarie 1878 următoarele cuvinte de încurajare: „Vă plângeți că oamenii vin la D-voastră ca lăcustele după împrumuturi. Un semn mai mult de lipsa cea mare a poporului. Tot așa stau lucrurile și prin celelalte părți ale țării. „Albina“ ajută cât poate și mulțumește lui Dumnezeu, că poate din ce în ce tot mai mult. Ea a devenit *instituiunea cea mai binefăcătoare la Românii de dincoace de Carpați*... Tot atunci îl întreba, dacă nu ar fi potrivit să se înființeze în Blaj o filială a „Albinei“, pe urma căreia „și Blajul și ținutul ar câștiga mult“...

Dar nu Blajul, ci Brașovul fusese sortit să adăpostească, dela 1 August 1882 înainte, cea dintâi filială a Băncii „Albina“. Românii brașoveni ceruseră încă dela 1876 înființarea unei filiale, conducerea „Albinei“ credea însă că n'a sosit momentul potrivit pentru încuviințarea acestei cereri. Cu trei ani mai târziu, în ședința Direcțiunii dela 7 Iunie 1879 Ilie Măcelaru făcea propunerea, să se înființeze proiectata filială a Institutului, „în București, unde se dau prospecte mult mai bune ca în Brașov“. Propunerea aceasta îl determină pe Visarion Roman să ceară lui Gheorghe Barițiu, care se afla atunci în București la ședințele Academiei Române, informațiuni cu privire la modalitatea, cum s'ar putea obține concesiunea din partea organelor bucureștene ca „îndată să deschidem filiala“, a cărei conducere era gata să și-o asume el însuși ori s'o încredințeze lui Aurel Brote fiind convins că „principala condițiune a prosperării va fi încredințarea acestei filiale în mâini sigure“. *)

*) I. Lupaș, *Probleme școlare. Critici și sugestii*. București 1936, p. 238. De altfel pe Visarion Roman îl preocupa încă din toamna anului 1878 problema înființării unei filiale în București, după cum rezultă din scrisoarea trimisă din Sibiu la 16 Septembrie 1878 lui Gh. Barițiu, comunicându-i că *Iacob Bologa vedea greutăți „pentru o filială a „Albinei“ la București*. Visarion Roman credea însă, că *dificultățile pot fi înlăturate perfect*. Totul fiind în funcție „de mâinile, cărora se va încredința conducerea filialei. M'ăș decide, ca insumi să primesc acea sarcină, iar în locul meu ar putea să vină Aurel Brote dela „Transilvania“, carele s'ar simți fericit a-și schimba postul de astăzi cu cel de director al „Albinei“... d-l Bologa știe, cum ne făcusem planul dela început și chiar în încredințarea cu Brote“ cf. V. Netea, *Noi contribuții la cunoașterea vieții și activității lui Visarion Roman. Corespondența sa cu Gheorghe Barițiu și Iosif Hodos*. Sibiu 1942, p. 88.

Dar înfăptuirea propunerii dela 7 Iunie 1879 nu putea să urmeze în ritmul accelerat, pe care l-ar fi dorit propunătorul și prietenul său Visarion. Din punct de vedere politic se ridicau în calea ei piedeci de neînlăturat în împrejurările de atunci. Articolul 4 din Statutele Băncii „Albina“ precizând că „reședința institutului este Sibiu“, adăuga că „activitatea lui se extinde în *Transilvania și Ungaria*“, fiind îndreptățit să înființeze „în acest cuprins filiale cu drepturi asemenea, ori mai restrânse“. **)

* * *

Dacă s'ar fi procedat la înființarea unei filiale a Băncii „Albina“ în afară de cuprinsul Transilvaniei și al Ungariei, evident că însăși existența Băncii putea să fie periclitată pe motiv că nu s'a respectat dispoziția clară a statutelor. Cu toate acestea ideea unei filiale la București, departe de a se fi speriat de orice dificultăți de ordin politic, continuă să preocupe factorii de conducere ai Băncii „Albina“, ivindu-se din nou la 24 Noembrie 1891 în forma unei *propuneri concrete*, înaintate din partea lui Ioan Gh. Ioan din Brașov, — fost scurt timp director interimar, după decedarea lui Visarion Roman, și membru în Consiliul de administrație al „Albinei“.

În temeiul propriilor sale experiențe personale, „din timpul unui șir lung de ani“ petrecuți în București în calitate de comerciant, el arăta într'un amănunțit și documentat memoriu că, având ocazie să cunoască „referințele României și în special ale Bucureștilor“ s'a putut înforma „destul de bine la fața locului“ și cu privire la chestiunile bancare. Era „convins pe deplin, că acolo este un *câmp larg*“, unde „Albina“ ar putea face cele mai avantajoase și destul de sigure operațiuni, încât acele operațiuni să dea în viitor *întregului nostru Institut o viață nouă și foarte puternică*“.

Pentru cazul, că Direcțiunea ar decide să realizeze această propunere, Ioan Gh. Ioan își oferea serviciile spre a organiza și conduce el însuși această filială bucureșteană „până va trăi și va fi sănătos... raportând totdeauna cu de-amănunțit despre starea și cursul întregii

**) Petra Petrescu, *Monografia Institutului de credit și de economii „Albina“ 1872—1897*. Sibiu 1897, p. 129.

afaceri"... fără să pretindă „vreo remunerație deosebită decât numai bonificarea chiriei dela Brașov până la București... și obișnuitele diurne, pe cât timp va fi silit să absenteze din Brașov în interesul institutului căci — încheia el motivarea memoriului: „mă doare inima, când văd în toate zilele că unii mai puțin chemați, precum este Banca Transilvaniei, Banca Generală, un Iacob G. Adler și frații Mihailovici, se folosesc cu succes bun de izvoarele cele bogate ale României“. Terminându-și motivarea ținea să roage Direcțiunea a primi acest memoriu ca „eflux al unei inimi curate, care nu are altă intențiune decât numai a promova, pe cât se poate, adevăratele interese ale Institutului nostru ca să scape de penibila situațiune actuală, adecă de o mai departe stagnare, încându-se cumva în mijloacele materiale, care-i stau la dispozițiune cu atâta abundență“.

În comitiva dela 27 Noembrie 1891, cu care înaintase acest memoriu directorul Filialei „Albina“ din Brașov, decedatul Valeriu Bologa, arăta și el că Filiala luptă cu *abundență de numerar*, fiind strâmtorată „prin îngustimea spațiului“ transilvan și că dela înființarea acestei filiale s'a înțeles rostul ei principal să *activeze „în România* indirect prin legăturile directe ce existau, atât de numeroase, între publicul de aici cu România. Aceste legături s'au rupt, au încetat (prin războiul vamal). Urmează dela sine că, dacă mai reflectăm la România, trebuie să cercăm a ne crea bază de acțiune *direct* în România. Da să zică, *nevenind România încoace, mergem noi în România...* Este acum întrebarea că, mergând noi în România, va avea pasul acesta rezultatele dorite? Eu unul cred, că ne va produce astfel de șanse, încât o filială bine condusă în București să poată... arunca venite mai considerabile ca institutul întreg, în Patrie. Aceasta cu privire la folosul material, neasemuit mai mare însă are să fie, și poate fi *folosul moral*, românesc-național dacă „Albina“ ar prinde rădăcini în România, s'ar ramifica succesiv în orașele mai însemnate de acolo ca institut român, legând astfel *România austriacă-ungară* cu *România liberă* „prin o importantă legătură economică... Această idee e sublimă, e măreață. Numai să se împrietenească Di-

recțiunea noastră cu gândul, că de făcut se poate face apoi. În expozeul d-lui delegat (Ioan Gh. Ioan) acceptez deci ideea, — executarea însă nu; în detalii nu mă pot pronunța acum, nefiind încă timpul. După-ace Direcțiunea se va arăta aplicată a studia chestiunea, atunci îmi voi permite a-mi da părerile, dacă mi se vor cere“.

Înregistrată a doua zi, 28 Noembrie 1891, la Centrala din Sibiu, directorul Partenie Cosma o însoțește numaidecât cu un referat autograf subliniind, că „depunerile nu sunt în proporțiune cu cererile de împrumut și „capitalurile ce prisosesc“ e nevoită „Albina“ să le depună „la alte bănci, fără profit“. Crede totuși că ar fi riscat să înființeze o filială în România, care s'ar putea întâmpla să ajungă „în situațiunea cea mai periculoasă“ în cazul unui „războiu oriental“, a cărui deslănțuire în situațiunea europeană încordată de atunci directorul „Albinei“ o socotea „*numai chestiune de timp*“...

Exprimând „recunoștința cuvenită“ lui Ioan Gh. Ioan pentru râvna, cu care năzuia să promoveze interesele Băncii, — Partenie Cosma concludă: „ideea tratată în propunerea sa, care nu pentru prima oară se ivește în sânul acestei Direcțiuni,*) se păstrează *pentru timpuri mai potrivite*, iar astădată să căutăm a ne ține clientela ce o avem și a ne desvolta numai pe cât se poate... pe terenul ocupat în mod *solid și sigur*“.

Era în soluțiunea aceasta, pe care împrejurări de ordin politic-european și financiar-economic o smulgeau din condeiul prudentului și echilibratului Partenie Cosma, o expresiune credincioasă a metodei, devenită tradițională în conducerea Băncii „Albina“ din Sibiu, de a-și da toată silința să evite orice risc, să nu păsească decât pe tărâmul „*solid și sigur*“ al realităților, urmând străvechea înțelepciune a postulatului „*festina lente*“! (grăbește încet).

* * *

*) Afirmațiunea e întemeiată. La 27 Februarie 1889 i se dăduse lui Valeriu Bologa, prin adresa cu Nr. 3455, semnată de profesorul Ioan Popescu în calitate de membru în Consiliul de administrație și de Partenie Cosma, directorul executiv al „Albinei“ — imputernicire, să întreprindă o călătorie în România, spre a studia situațiunea și referințele piețelor de acolo, mijlocind „conexiuni directe și solide cu acele piețe pentru Institutul nostru“.

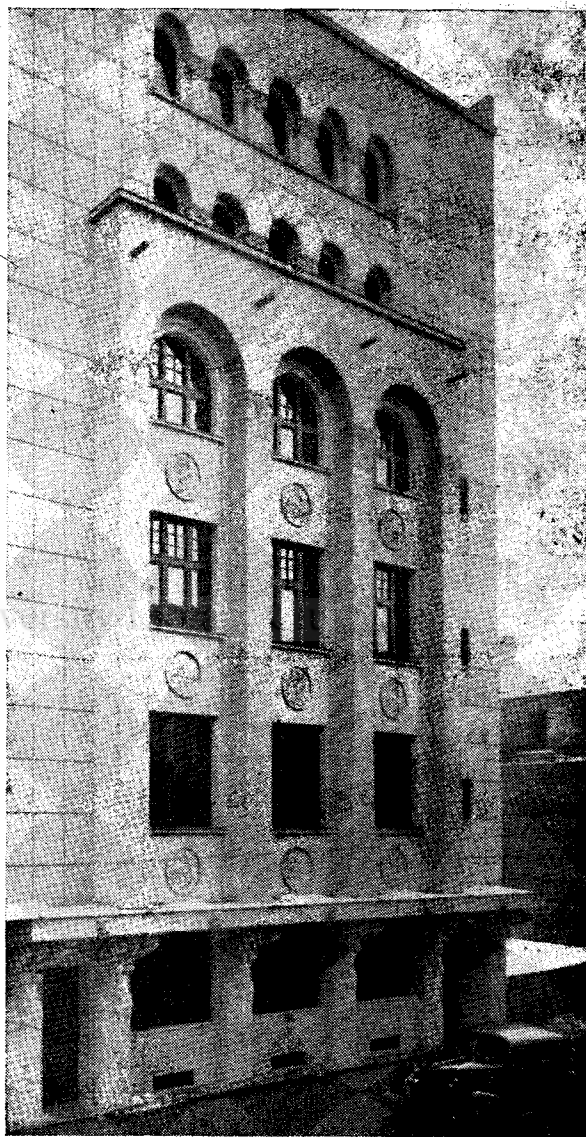
„Timpurile mai potrivite“, de cari făcea amintire directorul Cosma în concluzia sa dela 28 Noembrie 1891, nu s'au putut ivi decât în momentul istoric dela 1 Decembrie 1918, când poporul nostru, ajuns în situațiunea fericită de a putea schimba, prin propria sa voință și cu dela sine putere, geografia politică, împlântând el pietrele de hotar la granițele pământului strămoșesc și cimentându-le cu însuși scump sângele său — a decis cu indescritibil entuziasm *Unirea Transilvaniei cu Regatul României libere*.

Lucrările pregătitoare pentru înființarea filialei din București au cerut și ele timp de peste doi ani. Astfel numai în vara anului 1921 i-a fost dat președintelui *Dr. Ilie Beu* fericitul prilej să prezinte Consiliului de Administrație propunerea privitoare la înființarea filialei, a cărei conducere urma să fie încredințată funcționarului superior *Sofronie Roșca*. În motivarea propunerii, președintele socotea că este cazul să adreseze colegilor săi din consiliu aceste cuvinte: „Cu drept cuvânt ați putea întreba, pentru ce am întârziat atâta cu o propunere concretă, relativă la înființarea unei filiale în București? Motivele întârzierii sunt: lipsa de local și de personal necesar. Ne-a succes în timpul din urmă a închiria un local tocmai în cartierul băncilor, scump dar potrivit. Asemenea ne-a succes, credem, a avea personalul trebuincios“.

Cu data de 17 Iunie 1921 avocatul Eugen Crăciun transmitea din București contractul de închiriere intervenit între „*Construcția Modernă S. A. R.* și Banca „*Albina*“, cerând acesteia să expedieze prin „*Banca Românească*“ sau prin „*Banca Agricolă*“ suma de Lei 102.500 — reprezentând chiria pe 1-ul an, precum și taxele de 2.500 — Lei anticipate fiscoi.

După îndeplinirea acestor condițiuni prealabile, Centrala din Sibiu putea să trimită cercurilor interesate avizul redactat în trei limbi (română, germană și maghiară) de iscusitul condeiu al decedatului Constantin Popp, precizând că Filiala „*Albinei*“ își începe activitatea la 1 Ianuarie 1922, în localul său din Strada Banca Națională Nr. 1 (colț cu Strada Caragheorghevici) și adăugând că „legăturile din zi în zi tot mai intense dintre

lumea de afaceri din vechiul Regat și cea din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, precum și interesele marelui public, ce-l servim prin Centrala noastră și filialele noastre din Brașov, Cluj, Lugoj, Mediaș, Sânmărtin și Tg.-Mureș, de cinci decenii — au făcut de-a-dreptul necesară completarea rețelei

Edificiul Filialei „Albina“ din București.

noastre de filiale cu noua Filială din Capitala Țării. Prin această Filială dorim să înlesnim și marelui public din Vechiul Regat legăturile cu teritoriile noi alipite din Transilvania și cu lumea de afaceri din fosta Monarhie austro-ungară și din Germania, unde asemenea dispunem de vechi și excelente legături. Filiala noastră din București va cultiva afacerile obișnuite de bancă și va fi călăuzită în activitatea ei de spiritul tradițional, propriu instituției noastre: solid, culant și

conștiincios. Conducerea filialei în calitate de director a fost încredințată d-lui *Sofronie Roșca*, un vechiu și probat funcționar superior, fost procurist al Centralei noastre care, împreună cu funcționarul nostru d-l *Vasile Lacea*, angajează valabil Filiala din București. Vă rugăm a lua notă de deschiderea Filialei noastre și a-i acorda deplina Dvs. încredere în daraverile Dvs. de ordin financiar, care încredere se va năzui a o merita prin serviciu prompt și culant". Din localul închiriat în *Strada Lipsani* s'au putut muta birourile Filialei „Albina” în *Str. Edgar Quinet Nr. 6* într'un edificiu propriu care, fiind deteriorat în bombardamentul războiului aerian din 1944, a fost reconstruit fără întârziere în cursul anului 1945 în forma actuală, evidentă din alăturatul clișeu.

* * *

Iată, schițate succint fazele procesului parcurs de ideea înființării unei filiale a Băncii „Albina” din Sibiu în capitala României, dela data când s'a ivit pentru întâia oară în actele oficiale ale comitetului de direcție această idee, considerată de Valeriu Bologa drept o „idee măreață”, și până la 1 Ianuarie 1922, când sfârșitul celui dintâi războiu mondial a creat condițiunile de neapărată trebuință pentru înfăptuirea ei. Timp de 43 de ani ideea aceasta a continuat să preocupe neîncetat pe cei mai de seamă dintre conducătorii Băncii „Albina”, cari

n'au renunțat nicio clipă la intima lor dorință de a fi părtași bucuriei să vadă ideea aceasta coborînd din sfera desideratelor pe tărâmul realităților, spre a lua ființă viețuitoare, producând neasemuitul „folos moral, românesc-național”, pe care îl prevăzuse Valeriu Bologa în adresa dela 27 Noembrie 1891.

Fazele, prin care s'a strecurat timp de peste patru decenii ideea aceasta, pot evoca amintirea Arethusei, înfățișată în mitologia elenă ca un fluviu al virtuții, izvorînd de pe pământul clasic al Greciei și ascunzându-și unda pe sub valurile Mării, spre a și-o putea scoate din nou în bătaia razelor de soare, în văile înflorite ale Siciliei. Aceeași soartă a fost rezervată ideii exprimate oficial pentru întâia oară la 1879: valurile politice ale împrejurărilor ostile neîngăduind să fie scoasă la iveală, în văzul și în auzul tuturor, ea a fost silită să se adăpostească în procese-verbale și în corespondențe confidențiale până la „plinirea vremii”, când i-a fost dată putința să se realizeze deplin.

Astfel, poate lua naștere acum între Centrala din Sibiu și Filiala din București, în cadrele organismului bancar al Albinei, o nouă emulațiune, învrednicind pe cea din urmă să-și afirme în domeniul operațiunilor rentabile o superioritate față de cea dintâi, în felul cum o prevăzuseră la 1891 Ioan Gh. Ioan și Valeriu Bologa.

I. LUPAȘ.

„Masa studenților”

Ca urmare a unui articol al meu publicat aici în primăvară cu ocazia serbării jubilară a Liceului Comercial din localitate s'a pus și chestiunea reactivării mesei studenților, care a funcționat zeci de ani la „Albina”.

Din darea de seamă reiese că ideea a fost primită cu entuziasm, s'au strâns și sume importante însă efectiv masa studenților nu funcționează nici până azi.

E bine să arătăm că ideea de a susține elementele meritoase la școală, meșteșuguri și negoț, face parte din programul șagunian, publicat sub formă de articol de fond în primul număr al „Telegrafului Român” în anul 1853.

Este prea cunoscut acest articol ca să mai fie nevoie să-l reproducem.

Șaguna nu s'a limitat la el, ci în circulările lui adesea revenea cu sfaturi insistente. Așa în circulara din 18 Aprilie 1856 *) scria:

„Vă dau acest sfat arhipăstoresc, ca să fiți *muncitori și cruțători* și cari dintre voi sunteți gazde mai avute să dea fiii săi la învățătură, la neguțătorii și la meșteșuguri, dar în de obște să dea tot insul copilul său la școală spre creștere și învățătură, știți că precum v'am spus de mai multe ori școalele și meșteșugurile acum le putem învăța... să-mi credeți iubiților că bine veți face, dacă mă veți asculta, pentru că dacă nu vă veți strădui... atunci voi veți fi vina sărăciei și a neajunsurilor voastre”.

*) Gh. Tulbure, Mitropolitul Șaguna 1938, pg. 296.

În sprijinul acestei străduințe se gândește în primul rând la fundațiuni.

Ca întotdeauna, el însuși vine cu exemplul. La moartea secretarului său Grigore Pantazi pune bazele unei fundații cu suma de 2000 floreni.

În circulara din 23 Ian. 1855, lansează subscripția publică pentru strângerea fondurilor și scrie:

„Iată declar monumentul acela în o fundațiune pe numele lui și depun astăzi la ziua sfântului Grigore Teologul, care era ziua numelui lui, 2000 fl. Așa dară are preoțimea noastră astăzi o fundațiune de 2000 fl. a Protosincelului Grigore Pantazi.

Bucuros a-și fi pus eu și mai mare sumă în fundația aceasta, dar îmi veți crede, că mai mult nu am putut face. Șirul acestor ani să nu vă sperie; gândiți numai o țără și prejudecați starea noastră de azi și veți afla că suntem săraci și avem multe lipse. Din lipsele acestea multe, rămân multe neîntâmpinate din pricina sărăciei, care ne apasă între care lipse cea de căpetenie este soarta cea săracă a clerului nostru. Între aceste împrejurări, după părerea mea, este de trebuință ca să ne îngrijim pentru mijlocirea aceea ca să ne poată scoate din sărăcia aceasta și care ne poate da înlesniri spre întâmpinarea lipselor noastre spre viitoru”.

Trei ani mai târziu în circulara din 25 Ianuarie 1858 face o scurtă dare de seamă asupra mersului acestei fundațiuni:

„Precum sunt și cunosc mărimea și greutatea chemării mele arhieresti, pe atâta mă și străduiesc, ca să fac din destul chemării mele, însă numai pentru una mă doare inima și adevărat pentru aceea, căci nu mă iartă împrejurările și puterile mele ca să fac atâta cât a-și dori să fac pentru Clerul și Eparhiotii noștri.

Voi, iubiților frați, știți că în al doisprezecelea an mă aflu între voi și lucrez împreună cu voi în via Domnului spre binele Sfintei Maicei noastre Biserici, spre folosul vremelnic și vecinic al Clerului și Eparhiotilor noștri, știți și aceea cât am sporit și cât nu am sporit.

Eu, precum știți, dela începutul Episcopiei mele am aflat de bine înființarea unor fundații, care cu ajutorul lui Dumnezeu s’au și început și astăzi sume mici și neînsemnate ca și sămânța muștarului. Însă precum Mântuitorul a zis despre sămânța muștarului, că deși mică, totuși se face dintr’ânsa pom mare; așa zic și eu despre fundațiile noastre, care sunt astăzi încă mici, care se vor face mari cu ajutorul lui Dumnezeu *dacă le vor griji cu suflet curat.*

Apropierea zilei 25 ale acestei luni îmi dă mie prilej și acum de a împărtăși astfel de cugetări din parte-mi, căci nu mă îndoiesc, că

nu vă aduceți aminte și voi de hârtia mea din anul 1855 din 25 Ianuarie Nr. 36, în care zi am ridicat Monumentul fiului meu sufletesc, Protosincelul Grigorie Pantazi cu o donație de 2000 fl. pe seama clerului nostru.

Astăzi după trei ani vă fac cunoscut, că în tot anul dau socoteala Consistorului nostru despre starea acestei fundații, precum și despre starea altor fundații, care le-am început.

Așa dară să știți că starea cea de astăzi este de 4850 fl.“ *)

Circulara din 1853 cuprinde aceleași presante sfaturi, către școală, meserii, negoț.

„Cui nu-i sângerează inima când vede că unii tineri dăruți cu cele mai frumoase talente și plini de râvnă către învățătură, din cari ar putea să se aleagă niște stâlpi și luminători ai neamului său și niște fii străluciți ai bisericii sale, din lipsa mijloacelor celor trebuincioase sunt siliți a lăsa școala și a-și îngropa talentele”.

„Din această fundațiune se va da ajutoriu la orice tânăr bun, fie părinții lui plugari fie meșteri, fie neguțători, fie militari sau amplexați”.

Acei cari au avut posibilități și au ascultat aceste sfaturi au rămas nemuritori: să amintesc numai trei: Gojdu, Mihulea, Lebu. Alături de aceștia „Albina” și animatorul ei Partenie Cosma. În timpul, când eram elev, după cei 400 stipendiști Gojdu, urmau imediat în rangul al doilea „Masa studenților” dela Brașov a lui Virgil Onițiu și cea dela Sibiu a „Albinei”. Am arătat în articolul meu influența cea mănoasă, pe care a avut-o asupra afacerilor bancare această binefacere.

Dacă ar fi numai aceasta, și ar fi necesară reînființarea ei.

Este ușor de făcut lista foștilor beneficiari, fiecare având obligația nu de a restitui în bani masa primită, ci de a ține la masă cel puțin un elev merituos și cel puțin atâți ani cât a beneficiat și el.

Aceasta trebuie să fie propunerea ce ar fi fost realizată cu ocazia amintitei adunări festive.

Nu mă îndoiesc o clipă de realizarea ei de acum. Poate și celelalte fundațiuni șaguniene vor porni opera lor românească, la acest îndemn, opere cari din cauze ce nu e cazul să le mai amintesc sunt azi în neactivitate, deși cu posibilități aproape intacte.

Câți elevi meritoși, câte talente nu vor fi astfel salvate neamului și amintirei marelui animator, care a fost și este nemuritorul arhieru Andrei Șaguna cu ocazia împlinirii a o sută de ani de când Providența ni l-a trimis în Ardeal **).

I. GĂRBAȚA

*) Gh. Tulbure, op. cit., pg. 433.

** Vezi Prof. I. Lupaș, *Mitropolitul Andrei Șaguna*, Sibiu 1909.

Dela „Solidaritatea“.

Impozitele pe salarii

În Monitorul Oficial din 30 Noembrie 1946, Nr. 278 bis, a apărut legea Nr. 973 pentru modificarea și completarea unor dispozițiuni din legile fiscale, care între altele modifică dispozițiunile art. 43, alin. 6 din Legea contribuțiunilor directe în ce privește impozitele pe salarii.

În acest Monitor se prevăd noi cote de impozite pentru veniturile realizate din salarii și pensuni, cote care sunt mai avantajoase față de trecut și pe care le dăm mai jos.

Veniturile lunare impuse cu cote progresive L e i	Cota %	Impozitul L e i	Impunerea veniturilor intermediare				
			Tranșe'e de venituri. Calculul impozitului pentru veniturile din intervale.				
50.000	5	2.500	a) Până la	50.000 pt.	1000	imp. crește cu	50
150.000	6	9.000		50.000— 150.000	„ 1000	„ „ „	65
250.000	7	17.500		150.000— 250.000	„ 1000	„ „ „	85
400.000	8	32.000	b)	250.000— 400.000	„ 2000	„ „ „	193,33
600.000	9	54.000		400.000— 600.000	„ 2000	„ „ „	220
900.000	12	108.000	c)	600.000— 900.000	„ 5000	„ „ „	900
1.200.000	15	180.000		900.000—1.200.000	„ 5000	„ „ „	1.200
2.000.000	20	400.000		1.200.000—2.000.000	„ 5000	„ „ „	1.375
3.000.000	25	750.000	d)	2.000.000—3.000.000	„ 10.000	„ „ „	3.500
5.000.000	30	1.500.000		3.000.000—5.000.000	„ 10.000	„ „ „	3.750
				Peste 5.000.000	„ 10.000	„ „ „	3.000

- Notă:** a) Pentru veniturile până la 250 000 lei, fracțiunile mai mici de 500 lei se neglijează, celelalte se întregesc la 1.000 lei;
- b) Pentru veniturile dela 250.000 lei până la 600 000 lei, fracțiunile mai mici de 1000 lei se neglijează, celelalte se întregesc la lei 2.000;
- c) Pentru veniturile dela 600.000 lei până la 2 000.000 lei, fracțiunile mai mici de 2500 lei se neglijează, celelalte se întregesc la 5000 lei;
- d) Pentru veniturile peste 2 000 000 lei, fracțiunile mai mici de Lei 5000 se neglijează, celelalte se întregesc la 10.000 lei.

Aceste dispozițiuni intră în vigoare și se aplică și la salariile convenite angajaților și pensionarilor pe luna Octomvrie 1946. Reținerile de impozite pentru salariile, ce s'au plătit pe luna Octomvrie și următoarele, se fac aplicând cotele și coeficienții arătați în tabelul de mai sus. În ipoteza că s'au plătit deja impozitele pe luna Octomvrie și chiar și pe Noembrie, atunci se va cere restituirea, fie că se cere compensarea cu impozitele ce s'au plătit pentru salarii pe luna Decembrie 1946, operațiune asupra căreia se va cădea de acord cu organele fiscale din localitate. În tot cazul, după ce se vor primi bonificarea sau restituirea sumelor dela Administrația Financiară, se vor restitui angajaților sumele, cari li s'au luat în plus față de noul calcul, respective nouile tabele.

BANCA CENTRALĂ PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A. CLUJ**PROSPECT DE EMISIUNE**

În virtutea hotărîrii adunării generale extraordinare din 7 Decembrie 1946, Banca Centrală pentru Industrie și Comerț S. A. Cluj, majorează capitalul social dela 300.000.000— Lei la 600.000.000— Lei, prin emiterea unui număr de 600.000 buc. acțiuni nominative de câte 500 Lei valoare nominală.

Acțiunile noi vor fi emise pe cursul de Lei 500 fiecare și vor fi rezervate vechilor acționari în proporție de una acțiune nouă pentru una veche.

Semnarea acțiunilor se va face la *sediul societății în Cluj, str. Regina Maria 1, cât și la sediul sucursalelor din București, str. Ion Ghica 2, Brașov, Sibiu, Alba-Iulia, Turda, Bistrița și Hațeg*. Calitatea de acționar, cât și numărul acțiunilor ce posedă se stabilește din registrul acționarilor, ori prin prezentarea acțiunilor vechi sau a adeverințelor din emisiunea IV, transcrise în regulă.

Vărsămîntul se face integral la subscriere.

Termenul de subscriere și pentru executarea vărsămîntelor întegrale se fixează dela data prospectului de emisiune până mai tîrziu în ziua de 28 Februarie 1947, ora 12 sub sancțiunea decăderii de a mai putea semna la această emisiune.

Acționarii cari vor semna și vor achita integral acțiunile, ce le revin din această emisiune, până mai tîrziu în ziua de 31 Decembrie 1946, vor beneficia pentru aceste acțiuni de un dividend egal cu acela ce se va distribui pe exercițiul anului 1946 pentru vechile acțiuni. Acțiunile semnate după 31 Decembrie 1946 vor participa numai la dividendul anului 1947.

Acțiunile nesubscrise până la data de 28 Februarie 1947, rămân la dispoziția Consiliului de Administrație, care va hotărî asupra distribuirii lor. În vederea emiterii de titli cumulativi se vor putea acorda rotunjiri până la cel mult 20 acțiuni.

Cluj, 7 Decembrie 1946.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

„ALBINA“, institut de credit și de economii, Sibiu.

Prospect de emisiune

În baza autorizării adunării generale extraordinare a acționarilor Institutului de credit și de economii „ALBINA” Sibiu, ținută la 26 Ianuarie 1946 și în conformitate cu art. 6 din Statute, subsemnatul Consiliu de Administrație deschide prin aceasta subscripție pentru o nouă emisiune de acțiuni, în scopul sporirii capitalului social de la Lei 500.000.000.— la Lei 1.000.000.000.—.

Noua emisiune se face în următoarele condițiuni:

1. Acționarii vechi au dreptul să opteze, începând de la 2 Ianuarie 1947 și cel mai târziu până la data de 15 Februarie 1947, pentru fiecare acțiune veche de Lei 500.— câte una nouă.
2. Cursul de emisiune este de Lei 500.— de acțiune.
3. Prețul acțiunilor se va vărsa integral la subscripție.
4. Acțiunile neoptate de vechii acționari până la 15 Februarie 1947 se vor pune la dispoziția vechilor acționari, în proporție cu vechile acțiuni ce posedă, dar maximum până la cvantumul acestora, pe cursul arătat la punctul 2, adică Lei 500. Prețul acestor acțiuni se va vărsa integral la subscripție, dar cel mai târziu până la 5 Martie 1947.
5. Acțiunile rămase nesemnate de vechii acționari până la 5 Martie 1947, se vor putea distribui de către Consiliul de Administrație și neacționarilor. Prețul acestor acțiuni astfel distribuite este de Lei 6.000.— de acțiune, din care se vor trece:

Lei 500.— la capitalul social;

Lei 5.000.— la fondul de rezervă legală; și

Lei 500.— pentru taxe, impozite și cheltuieli.

Prețul acțiunilor de Lei 6.000.— se va vărsa integral la subscripție, dar cel mai târziu până la 20 Martie 1947.

6. Acțiunile subscrise vor beneficia de dividend începând cu anul de gestiune 1947.
7. Pentru exercitarea dreptului de opțiune, acțiunile vor fi prezentate fără coala de cupoane.
8. Ca locuri de subscriere și vărsăminte se desemnează: Sediul Central din Sibiu și sucursalele: Arad, Brașov, București, Cluj, Lugoj, Mediaș, Tg.-Mureș, Târnăveni și Timișoara.

Sibiu, 14 Decembrie 1946.

Consiliul de Administrație.